

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve polkvari“. Narodna poslovica.

Ugledni, pripadnici itd. Neka i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru. Novci za predbrojbu, oglaš. itd. Neka se naputnicom ili položenjem pok. Medicinice u Beču na administraciju lista u Puli. Kad naručio valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika. Tho list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravnici u svirenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«. Čakovnog računa br. 847.849. Telefon tiskare broj 30.

Izlati svakog utorka i petka o podne. Neki ljudi dopis se ne vraćaju, neopodpisani neizlaze, a ne frankirani neprimaju. Predplata za poštarijom stop. 12 K = obće. na godinu 6 K za seljake. 3 na pol godiše. Izvan carovine više poštarina. Mista i stajanje se u Puli. Pojedini broj stoji 10 k. koji u Puli, toli izvan iste. Uredništvo se nalazi u ulici Glinia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svake svaki dan od 11-12 sati prije podne.

latko Mandić u Trstuu

Stanje imovine

drakva »Bratovštine hrv. ljudi u Istri« u Kastvu dne 10. okt. 1901.

Trk. Rbr.	N a s l o v	K	P
I.	U hranilnicah, posuiloicah i Medicinich ima ulozenih	11639	71
II.	U privatnih zadoznicah	7420	—
III.	U drž. obv., zaloznicah, dionicah i akcijah	6220	—
IV.	U zaostalih interesih i vrijednosti društvenih stvari	2134	53
	Iznosa ukupna imovina »Bratovštine«	27414	24
	Prema prošlogodišnjoj ukupnoj svoti u iznosu od	27210	12
	Povećala se imovina »Bratovštine« za	204	12

Kastav, 10. oktobra 1901.

M. Grosman, blagajnik.

IV. Izvještaj revizijskog odbora.

Računanje god. 1900./01. pregledano i u redu pronadjeno. Opaža se, da je previše zaostataka na interesih, zato preporuča se sl. odboru, da tuži sve one, koji neuplaćuju interesa, jer će drugčije društvo izgubiti ne samo interese već kod mnogih i glavnici.

Predlaže se, da se upravi društva za račune god. 1900./01. podieli absolutorij, a gosp. blagajniku izrazi zahvala u zapisnik na trudu.

Revizijski odbor »Bratovštine«

u Kastvu, dne 10. oktobra 1901.

B. Dubrović v. r., učitelj.

Vinko Rubeša v. r., učitelj.

Jelušić v. r., obć. glavar.

Na predlog pregledača računa podieljen je upravi absolutorij.

Obzirom pako na preveliki iznos zaostalih interesa kod privatnika, predlaže gosp. Mirko Jelušić, a skupština prima, da se nemarne dužnike pozove još jednom na red i ako isti u danom im roku ne učine svoje dužnosti, da se proti njima postupa sa svom strogošću, te da se ih izručiti dr. Janežiću u Voloskom, koji neka sudbenim putem traži interese i glavnici.

V.

Izbor upravnog odbora.

Skupština jednoglasno potvrđuje dosadanjega predsjednika veleč. gosp. Miju Laginju, župnika-dekana u Kastvu. Isto tako birani su, dočično potvrđuju se svi dosadašnji članovi društva, najme gg.: Vjek. Spinčić, Vinko Zamlić, Niko Butković, Miroslav Grosman, Franc Dukić i Mate Šepić.

Predsjednik zahvali se skupštinarom u ime svoje i u ime odbora na izkazanom povjerenju, te obećaje po svojih silah nastojati i u napried oko napredka »Bratovštine«.

VI.

Izbor revizijskog odbora.

U revizijski odbor bijahu izabrani odnosno potvrđeni dosadašnji gg. članovi: Kazimir Jelušić, Vinko Rubeša i Božo Dubrović.

VII.

Različiti predlozi.

1. Odbor predlaže skupštini molbu »Djačkog pripomoćnog društva u Pazinu« za podporu. Skupština nakon odule razprave zaključuje: »Neka se »Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu« dade za sada podpora u iznosu od 600 K od dospjelih kamata tomu društvu založenih glavnica, a ovlašćuje se odbor, da kasnije dade još štogod. Ako nebude drugčije moguće, makar u formi posude.

2. Gosp. Kazimir Jelušić predlaže a skupština prihvaća, da se odbor pobrine te »Bratovština« bude uknjižena na akcije »Narodnog doma« u Kastvu, kupljene od pok. Vlah, Ljud. Dukić i ostale, te da stupi u dogovor sa »Djačkim pripomoćnim društvom u Pazinu« glede odkupa dionice »Narodnog doma« od blagopokojnog biskupa A. Sterka.

3. Skupština zaključuje, da se knjige »Bratovštine« pregledaju od posebnog odbora, naime gg. Vinka Rubeše, Mata Šepić i Nika Zić, te da one, koje pronadju shodnim, »Bratovština« daruje djačkoj knjižnici gimnazije u Pazinu.

Pošto se nitko više za rief neprijavi, zaključio predsjednik sjednicu, zahvaliv se nadošlim članovom, osobito onim, što su došli iz daljega i time pokazali zanimanje do ovog koristnog našeg društva.

Gosp. Kazimir Jelušić zahvali gosp. predsjedniku u ime skupštinaru na trudu, kojega je imao sa ravnajem skupštine.

pujski politički kotar ili za izobčine sudbenih kotara Pula, i Rovinj proglašeni bijahu: dr. Ileva, prisjednik zemaljskoga od-Poreča, i Julij Franzin, k u Vodnjanu.

sada zastupao je naš puk toga g. Doblanovich, načelnik u ni. Njega bi imao zamjeniti Franji ima velik upliv u onih stranah, od njega siromašno pučanstvo za- To je valjda i sklonulo talijansko društvo na njegovu kandidaturu, što će reći u Istri imati kmeta u kah.

DOPISI.

Voloskog pisa nam: Nije valjda u kojem se nebi tužio na naše e, te bi čovjek mislio, da pretje- Vu haš obratno. Kosta posvuda, povdje imademo mi Hrvati previše remi onima, koji nas tlače i gone, gori od onih, koje podupiru.

ljudi toli su obzirni, da puštaju, gdje poštenje baca u blato, da se e javno i tajno na najveću sve- jčuju: na njegovu čast i poštenje, su u tom pogledu toli nizi, toli ni, da se čovjeka skoro smiluju.

se reć bi vesele u duši, kad č- kakve paklenske navele zloglasnih za« i puštaju, da se sablazan širi kviri, nješto, da svom strogošću postupaju, te niti na kraj pameti sljaju, da Bog ne plaća svake su- a bi se ono zlo, koje se drugima moglo i njima nanesti, da onaj oga se bez svake podloge i očito nakanom drugima podmiće, da mogu oni počiniti.

ni iz daleka ne slute, koji boli čovjeka, kad mu se stanovite ke stvari javno predbacnje, a što ekl, što bi čutili, kad bi se nji- pe i plene iznesle na prozor i ikazole. Skočili bi na noge, upo- vu žestinu i strogost zakona i svu ist, da takve »neistinite« glasine a kad tamo, ne znadu ili neće, eće, da se tudje poštenje baca

Bog je velik i mi se nadamo, da ga onoga stići zaslužena kazna, izvat i dužan, da kao javni or- povjerenje mu stado; i dok se za anizujemo samo na ovo par opa- irefleksija, pridružujemo si pravo ventualno u druge kajde, pa bilo žao ili ne. Časa je prepuna, a ipi, neka si predbacuje onaj, koji živio.

oprieti zahtjevu agraraca, koji su doveli državu u neugodan i neizvjestan položaj. A kako sude kod nas o predlozi g. Luzzatti-a?

Bezuvjetni prijatelji trojnoga saveza, osobito Nemci i Talijani, zagovaraju predlog i pristali bi odmah, da se trgovački ugovori neodkazu. Ti prijatelji trojnoga

podigne potrošak. Ministar-predsjednik obećao je dakle zaštitu domaće trgovine i obrta, a to ne može ni jedno ni drugo postojećimi trgovačkim ugovori. Ona mora dakle, — ako želi biti dosljedna i vjerna svomu obećanju — nastojati, da odkaze postojeće

u da se proglasi odmah kandidato za iz- vanjske obćine političkih kotara Poreč i Pula. Takovimi bijahu proglašeni za po- rečki politički kotar, ili za sudbene kotare Poreč, Motovun i Buje odvjetnici Silvestar Venier iz Buja i Tomazo Vergottini iz Poreča.

taljski odbor poslao nam je obra- zac za proučće jamstva za onaj novac, koji će se posuditi za gradnju željeznice Matulje—Opatija—Lovran. Odnosni predlog bio je na obćinskoj sjednici od dne 4. t. mj. izručen poseb- nom odboru, koji ga ima proučiti i o njemu kod buduće sjednice izvjestiti.

trag, a nebuđe li novaca, poći će posjedi ili kmeštine pod buhanj. Novac je lahko posuditi, ali je teško vratiti, a mi znamo dobro, da nam talijanska gospoda nedaju ništa badava. Gospoda zahtjevaju obično svoj kapital i debele interese, a tako će biti i sada. Nijedan pametan kmet neće im poći na vergun.

Nesreća na moru. Dne 4. t. m. j. odputila se je iz rietke luke obična prevozna ladja (traget) put Omislja na otoku Krku. Na ladji bijahu tri mornara i jedna 30-godišnja ženska, imenom Pindulić Margarita, koja je došla na Rieku ku poslu. Kad je ladja dospjela naproti Martinšćici prevrnu ju iznenada vjetar. Mužkarci uhvatili se za prevrnutu ladju da nje nestalo ženske. Nesretnim mornarima skoči na pomoć parobroditić poduze lučkih radnja. Na mjestu nesreće tražiše žensku, koju nadjoše kas ladji mrtvu. Ona se je sirota i ladju i ondje je našla preranu smrt. njoj pokoj!

Iz drugih krajeva:

Počastna sablja. Francuzki ženi i odlikovani vojnici podariti skomu caru Nikoli II. počastnu izvanredne krasote i velike cijene menu njegovog posljednjeg bora Francuskoj. Ta sablja biti će pravodjelo zlatarske umjetnosti a što 12.000 franaka. Posebno odaslan službenih vojnika predati će caru N počastnu sablju.

Rieđak stolnjak za oltar.

sv. Frides-vide u Londonu dobi dar nedavno jedan dragocieni stol oltar, kakva nema stalno nijednu na svijetu. Taj je stolnjak tri metra i 10 cm. širok; darovao ga crkvi neki bogati župljanin. Zanim na tom stolnjaku, što u njemu traga platnu, nego je sav satkan finijih vlasi. Ima pomješanih crnih plavih i smeđijih vlasi, a rub sa crveno-plave kose. Taj materijal jetnički poredan i preljeva se, os svjetlu svieća, čineći originalnu i cjelinu. Izradio ga je vješt vlaslj mu je posvetio više od deset godi života. Dobio je kao nagradu za 44.000 maraka.

Izgorejeli konji.

Dne 3. noćju upalio se je nedaleko kar postaje jedan željeznički vagun bijahu konji, nabavljeni od e agenta za južnu Afriku. U plami glavilo je pet konja.

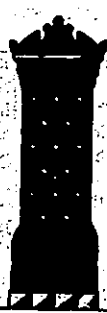
Ruska trgovina.

O bogato vini Rusije vadimo iz Petrogradsk nčkog lista sljedeće podatke: Iz izvezlo se u prvj polovici tek. trgovačke robe za 318,902.000 prošle godine u istom razdoblju iz je za 285,396.000 rubalja. Ovaj u izvozu otpada u prvom redu na darske proizvode i na petrolej. U je u Rusiju tečajem prve polo godine za 265,845.000 rubalja 280,346.000 od god. 1900.

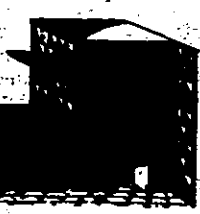
Njemačka dovezla je svoje u robe u Rusiju u tom razdol 102,230.000 rubalja, a iz Rusije se za 86,195.000 rubalja robe. N uvažava najviše svoje trgovine u R. Radi toga kaže spomenuti li Rusija neplaši carinarskog cijeni matke, jer da će ona lakše naći svojim poljodjeljskim proizvodom vi li Njemačka svojim obrtničkim i

Put oko zemlje. Iz Pet javljaju, da će veliki knez Boris rović nastupiti polovicom ovoga put oko zemlje, te da će zajedno sa svojim bratom Cirilom stići u Egipt, od kuda će oba velika kneza odploviti na oklopnjaci „Peresvjaet“ u Colombo. Po tom će veliki knez Boris obići Indiju, dočim će veliki knez Ciril poći na godinu dana k iztočno-azijskom brodogavlju.

Silna pokvarenost u Italiji. Uz glad i nevolju, koju trpe niži slojevi pučanstva Italije, cvate u toj obučanoj zemlji u boljih krugovih najveća pokvarenost. Tamo su na dnevnom redu prevare u novčanih zavodih i dugotrajni procesi, ne samo proti privatnim osobam, nego i proti činovnikom raznih strukab, koji počinše svakojakih zloporaba. Sada javljaju iz Rima o silnih zloporabah, što ih je svojom iztragom ustanovio vladin povjerenik Sarredo, koji je bio odposlan u Napulj povodom lanjskih senzacionalnih otkrića u listu „Avanti“. Senator Sarredo podnio je vladi izvještaj, koji otkriva velike zloporabe i nepodobštine, koje su se

Stalna izložba počinje i oglašuje iz majlike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cijeni, kao također „svakovrstnih“ lednjak oglašuje (Sparkhord) iz prvih doznatih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opako (Quadrifoli) za pozidavanje.

Preuzimije svakovrstne slike i fotografije, koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik

Izborno gibanje.

Obavješćuju nas iz Beča, iz najpouzdanijeg izvora, da je dan strog nalog kapitanatima u Istri:

1. neka izluče iz listina za izvanjske obćine sve građanske izbornike. Nesmije dakle u listini za sela biti upisan ni jedan građjanin, sve kad bi bio i najjači posjednik u selu;

2. neka strogo paze da ne bude podkupljivanje naroda;

3. da komisari izborni moraju pozvati u izbornu dvoranu pouzdanike i one stranke, koja ne bude zastupana u komisiji;

4. da u izbornu dvoranu neće smjeti ulaziti nego sami izbornici;

5. da će imati pravo glasa svi pojedini članovi firma (zajednica obiteljskih), ako su poimence u listini uvedeni i ako na svakoga otpada 10 forinti poreza ili namjanji porez zahtjevani za izbornika II. tiela kod obćinskih izbora (treba paziti dakle na listine i zahtjevati, da članovi firma budu navedeni pojedince svuda ondje, gdje na svakoga pojedinaoga otpada dovoljno poreza da može imati pravo glasa).

Za sve nepravde može se pritužiti pismeno ili brzojavno na namjestništvo u Trst ili još bolje na ministarstvo unutarnjih poslova u Beču (Ministerium des Innern — Wien I. — Judenplatz 11).

Toliko rodoljubim na znanje i ravnjanje uz opazku, da se nesmiju zanašati na točno ispunjenje danih naloga odnosno na nepristranost vladinih organa.

* * *

U puljskom političkom kotaru birali će se:

18 birača za obćinu puljsku u Pulj dne 23. novembra t. g. od 8 sati prije podne do 5 sati poslie podne u prostorijama pučke škole na trgu Alighieri u Pulj;

8 birača za obćinu vodnjansku u Filipanu dne 22. novembra t. g. od 8 sati prije podne do 1 sat poslie podne u kući broj 8;

7 birača za obćinu barbansku u Barbanu dne 21. novembra t. g. od 8 do 11 sati prije podne u obćinskom uredu;

7 birača za obćinu kanfanarsku u Kanfanaru dne 20. novembra od

8 do 11 sati prije podne u obćinskom uredu;

6 birača za obć. savničentsku u Sanvičentu dne 21. novembra t. g. od 8 do 11 sati prije podne u obćinskom uredu;

5 birača za obćinu baljsku u Balah dne 23. novembra t. g. od 8 do 10 sati prije podne u obćinskom uredu.

U voloskom političkom kotaru biti će izbori:

- u Podgradu 14. novembra sa 15 fiducijara.
- Lovranu 14. „ „ 4 „
- Jelsanah 16. „ „ 8 „
- Mošćenicah 16. „ „ 6 „
- Materiji 19. „ „ 11 „
- Voloskom 19. „ „ 5 „
- Kastvu 21. „ „ 35 „
- Vepriecu 23. „ „ 5 „

Tko imade u obće pravo izbora, dolučuju §§ 15., 15. i 18 pokr. izbornoga reda.

Pravo glasa imadu u obće svi oni, koji vrše takovo pravo u prvom i drugom tielu kod izbora u obćinsko zastupstvo, ako nisu od istoga izključeni po §§ 18. pokr. izb. reda, odnosno zapriječeni. (Zenske, malodobni itd.)

* * *

Izborni sastanak u Rovinjskom selu održavao se nedjelju pod čestitim krovom g. Pokrajca. Bilo tu i „sniega mladih lieta“ i muškog brka i junačkog poleta, sve veliko i tvrdo kano krš. Izborni sastanak otvori sa zgodnom rieči g. E. Jelusić, pozdraviv prisutne, naglasiv svrhu sastanka te predstaviv oba prisutna kandidata za sve izvanjske obćine puljskog kotara kako su bili imenovani na izbornom sastanku pouzdanika iz cieloga puljskoga kotara u osobama vel. g. dra. Ivana Zuccona, odvjetnika u Pulj i g. Ivana Peršića, posjednika na Saviničentini te predložio, da se imenuje predsjednik sastanka. Takvim bude izabran g. Ružić, već davni vještak u tim poslovima.

Gosp. Ružić prima tu čast, preporuča ponajveću pozornost i daje rieč g. dru. Zucconu, koji sa zamjernom riečitošću i bistrinom razlaganja, govori o predstojećim izborima. Tu se bore, veli, dvije stranke, gospodska i kopačka. Pa uz koga će narod da stane ako ne na one, koji su nikli iz njegovog krila, koji se ne srame njegovih modernih i surina, koji znadu ponajbolje njegove, jade i nevolje, pa koji

će ga kao brata svoga i znati zagovarati. Govori nadalje o školskim taksam te o pazinskoj prkos-gimnaziji, koju su nam Talijani o vrat privezali. Što pak da reče o onim liepim cestama, koje se sada na sve strane mjere! Bože gospodaru, imat ćemo komunikacija kao nijedna pokrajina! No šteta što će te ceste, putevi i mostovi ostati iza izbora samo na papiru. I tako uvijek: Jovo na novo. Iza mnogo zlatnih nauka zaključio: Svi se nismo mogli naći na jednom. ovdje na okupu, bilo radi ograničenosti prostora ili odaljenosti, no vi što me čuste, nosite ovaj nauk od usta do usta, od praga do praga, od sela do sela, da se u ove odlučne dane najdeme na ukupu glasujući svi za iste narodne predloženike.

Govor kandidatov silno se dojmio slušatelj, te je za čas nastala tišina, ko da je svirna dah zapeo. Iza tog dojma nastahurno klicanje.

Iza toga dao je predsjednik rieč drugom kandidatu g. Peršiću.

Eto došao on tako — kaže — amo u narodnome suknu, jer je i on sin naroda a uzto kopačke ruke, pa znade koje ga taru nevolje i gdje mu treba pomoći. Govori o poljodjeljskim prilikama te sramotnoj trgovini talijanske gospode prigodom ovogodišnja berbe, kadno su od seljaka kupovali grozdje po 2, čak i po 1 novčić kilogram, hotjevši ih time materijalno pokopati. Onda ih natezali za vrat a sad će oko njih tetošiti. Nu vidi se gdje je vjera gdje li nevjera. Govornik govori o svim gospodarskim granama te iznaša gdje bi i kako bi se imalo seljaka pomoći, da poljodjelstvo i stačarstvo pridigne. Govori na narodnu ruku čisto i bistro, da ga i najneukiji može razumjeti. I ovomu govorniku burno povijadivali, jer je govorio iz duše a u dušu.

Jer se nije više nitko za rieč oglasio, predsjednik zahvaljuje se kandidatima na dobroti što su med nje došli, da ih gledaju okom u oko i čuju njihove zlatne vriedne nauku i opomene. Preporučuje narodu slogu i jedinstvo, jer bez ovog nikud nikamo, te zaključuje sastanak.

Iza toga ostalo sve na okupu, da se medjusobno pogovore o dnevnim pitanjima i na čas pozabavi. Nu naskoro odbi i sesta, pa se trebalo dieliti i otići na kolo-dvor. Mladji svijet izprati svoje gostove, pa kad jur zazvijaao stroj a kola se zavrtila, čulo se klicanje: sretan put i dobar svima uspjeh!

preporuča se p. n. obćinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obćavajuć uvijek najtočnije poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepekka vina. Dobiju se također de-sertina vina, liker i slaštice.

Oljena 50 para. Glavno skladište: Ljekarna L. Ghersetich, Volosko — Istra. Nabiva se u svakoj Ljekarnici.

TVORNICA SA STROJEVNIM OBRATOM Svaka je konkurencija nemoguća jer je pokušstvo iz prve ruke.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga svo pokvari“. Narodna poslovica.

Oglas, pripodoba itd. Nečija i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglašje itd. šalju se naputnicom ili položnicom pos. Medionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kad naručite valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Trg. list na vrijeme ne prima, nego to javi odgovarajuću u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvan napisa »Reklamacija«.

Cesovnog računa br. 847.849
Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka u podne.

Neizdati dopisi se ne vraćaju, neopdijeljeni neizlaze, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštomom stoji: 12 K u obće, na godinu 6 K za seljake, ili K 6—, odn. 3— na pol godine.

Livan carine više političara. Plaća i stajaje se a Pail.

Pojedini broj stoji 10 h. kolji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Gulinu br. 5 te prima stranke osim nedjelje i sveta svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Stjepo Givić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trzinu.

Odkaz trgovačkih ugovora.

Polovicom prošloga mjeseca, priobio i obrazložio je u tršćanskom listu „Il Piccolo“ bivši talijanski ministar i strukovnjak u narodno-gospodarskih poslovih Luigi Luzzatti predlog, da se mućke produlje trgovački ugovori između Italije i Austro-Ugarske, Njemačke i Švicarske, koji iztču koncem godine 1903. Taj predlog pobudio je veliko iznenađenje, jer je predlog potekao od muža vrlo vješta trgovačkim poslovom i jer je poznato, da je on u liesnom savezu sa talijanskimi vladajućimi krugovi. Luzzatti obrazlaže svoj predlog time, da za obnovu postojećih trgovačkih ugovora nije nijedna država pripravna, da treba čekati na dogodjaje, koji će se u pojedinih državah međutim razviti i da je najbolje za sada postojeće ugovore mućke produljiti.

U Njemačkoj ga odvisi sve o tomu, kako će biti prihvaćeni carinski cijenici. Tamo će se voditi dosta dugo žestoka borba između poljodjelske i obrtničke stranke. O konačnom uređenju toga pitanja odvisi, hoće li i kakove ugovore moći druge države s njom sklopiti. Taj treba dakle čekati. Pošto se je pokazalo — kaže pisac — da su ugovori između Austro-Ugarske i Italije, prvog koristniji (!!), to će i taj praviti talijanski trgovci kod obnove ugovora svakojake neprilike.

Konačno nesmiije smetnuti s uma razvoj stvari u Americi nakon promjene na predsjedničkoj stolici. Osim toga nisu jošle ni unutarnja pitanja gospodarska u pojedinih državah riješena. Najbolje je dakle čekati i pripravljati se, da se uzdrži mirni razvitak europske trgovine — kao i do sada. . . .

To su glavne misli g. Luzzatti-a, koji je pomogao sklopiti trgovački ugovor sa Njemačkom i koji ima glavnu zaslugu, da su postignuti povoljniji trgovački odnošaji između Italije i Franczeke.

Vladini krugovi Italije zadovoljni su sa predlogom toga strukovnjaka, dočim su nasuprot u Njemačkoj koli vladini, toli trgovački krugovi zbog njega vrlo uznemireni.

Tamo ustaše prvi takozvani agrarni klubovi proti predlogu iztču, da je obrtnička ili industrijalna stranka protivna novomu njemačkomu carinskomu cijeniku, a tim i proti obnovi trgovačkih ugovora. Oni zahtjevaju, da se odkažu trgovački ugovori još prije razprave i prihvata carinskih cijenika.

Protivna stranka, bojeći se trgovačkog rata — osobito sa Austrijom — traži, da se neodkažu trgovački ugovori, dok nisu osigurani novi i zato da se mora vlada oprieti zahtjevu agraraca, koji su doveli državu u neugodan i neizvjestan položaj.

A kako sude kod nas o predlogu g. Luzzatti-a?

Bezuvjetni prijatelji trojnoga saveza, osobito Nijemci i Talijani, zagovaraju predlog i pristali bi odmah, da se trgovački ugovori neodkažu. Ti prijatelji trojnoga

saveza znadu vrlo dobro, da trgovački odnošaji uplivaju i na političke odnošaje jedne države napram drugoj. Njim je više stalo do svojih političkih, nego li do narodno-gospodarskih probitaka ukupne monarhije. Nijemci, napose radikalnijeg značaja, nemare dodje li monarhija i u lošiji narodno-gospodarski odnošaj napram Njemačkoj, samo da netrepe pri tom njihove političke osnove. Oni bi žrtvovali materijalno blagostanje državljana na korist Njemačke samo da smo s njom što tješnijim vezom spojeni. Isto tako, ako ne još gore, sude austrijski Talijani, napose ovi našeg Primorja. I njim su narodno-političke težnje pretije, nego li trgovačko-gospodarski probitci stanovništva Austro-Ugarske. Poznata je činjenica, da su oni u saborih, u skupštinah, sastancih itd. prvobitno zagovarali nesretnu vinsku klauzulu. Oni su za nju i danas, ali se toga javno neufaju kazati.

Ostali narodi Austro-Ugarske, osobito oni vinorodnih pokrajinah, jedva čekaju, da se odkažu trgovački ugovori, napose onaj sa Italijom. Razloge tomu netreba nam tekar spominjati, jer su svakomu od nas dobro poznati i jer je bilo o tomu u više navrata govora i u našem listu.

Zastupnici vinorodnih pokrajinah, koje su najviše oslećene postojećim trgovačkim ugovorom sa Italijom, ustali su koli u javnih glasilih toli u carevinskom vieću proti predlogu g. Luzzatti-a, t. j. proti tomu, da se neodkažu trgovački ugovori sa Njemačkom i Italijom. Cesarska vlada nije mogla ostati gluha napram vapaju većine svojih državljana za promienom sadašnjeg nepovoljnog gospodarskog i trgovačkog stanja.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 17. pr. mj. osvrnuo se je ministar-predsjednik dr. Koerber i na predlog g. Luzzatti-a, odnosno na upit naših zastupnika: kakav li kani vlada zauzeli položaj napram tomu predlogu. Ministar je odgovorio u glavnom, da je vlada za politiku trgovačkih ugovora, ali za takovu, u kojoj se i naše probitke uvažuje. Inače bismo se morali ograničiti na našu kuću, te pobrinuti se za to, da bude valjano zaštićena, što mi možemo možda laglje učiniti nego li mnoge druge države. Ako bi se svestrano napustila politika trgovačkih ugovora, morali bismo i mi slediti taj primjer. Nu ja vidim u suglasju sa ministrom financija u utanačenju novih ugovora spas iz teškog položaja, koji se od dulje vremena opaža, osobito u utanačenju trgovačkog ugovora sa Njemačkom. Istina je, da pojavi zadnjeg vremena vrlo otežavaju takav posao. Osvrćuć se na potrebe domaće obrta — reče ministar — da će vlada kod predstojećih dogovora u prvom redu misliti na zaštitu domaće proizvoda. Vlada mora obrt i trgovinu tako zaštititi, da podigne potrošak.

Ministar-predsjednik obćao je dakle zaštitu domaće trgovine i obrta, a to ne može ni jedno ni drugo postojećimi trgovačkim ugovori. Ona mora dakle — ako želi biti dosljedna i vjerna svomu obćanju — nastojati, da odkaže postojeće

ugovore i da sklopi povoljnije nego li su sadašnji.

Prividan strah prijatelja trojnoga saveza, da bi mogli odkazom trgovačkih ugovora ohađniti prijateljski odnošaji između triju država, nije ničim opravdan. Ta i sam ministar-predsjednik priznaje, da ćemo mi laglje zaštititi svoju kuću nego li mnoge druge države.

Ako je istina, da se sklapaju često politički savezi radi narodno-gospodarskih probitaka pojedinih naroda, da su dapače više puta ti probitci glavni temelj političkim savezom — tada neima naša monarhija nikakva interesa, da obnovi političke sveze, koje upravo upropašćuju materijalno veći dio njezinih naroda.

Izborno gibanje.

U puljskom političkom kotaru birati će se:

18 birača za obćinu puljsku u Puli dne 23. novembra t. g. od 8 sati prije podne do 5. sati poslie podne u prostorijama pučke škole na trgu Alighieri u Puli;

8 birača za obćinu vodnjansku u Filipanu dne 22. novembra t. g. od 8 sati prije podne do 1 sat poslie podne u kući broj 8;

7 birača za obćinu barbarsku u Barbanu dne 21. novembra t. g. od 8 do 11 sati prije podne u obćinskom uredu;

7 birača za obćinu kanfanarsku u Kanfanaru dne 20. novembra od 8 do 11 sati prije podne u obćinskom uredu;

6 birača za obć. sanvičentsku u Sanvičentu dne 21. novembra t. g. od 8 do 11 sati prije podne u obćinskom uredu;

4 birača za obćinu baljsku u Balah dne 23. novembra t. g. od 8 do 10 sati prije podne u obćinskom uredu.

* * *

Iz Lovrana nam brzojavljaju, da su tamo izabrana 4 fiduciara, koji će glasovati za naše zastupnike.

Iz Podgrada dolazi viest, da je tapo izabrano jednoga s no 15 naših fiduciara. K izboru pristupilo je mnogo izbornika.

* * *

Izbori fiducijara za obćinu Labin obaviti će se dne 20. t. mj. u dvorani palače rudarskog društva u Vines-u. Toga dana izabrati će se za onu obćinu 18 fiducijara.

* * *

Na sastanku odbora talijanskoga političkoga društva za Istru bijaše zaključeno, da se izdade proglas na birače Istre i da se proglasi odmah kandidate za izvanjske obćine političkih kotara Poreč i Pula. Takovimi bijašu proglašeni za porečki politički kotar, ili za sudbene kotare Poreč, Motovun i Buje odvjetnici Silvestar Venier iz Buja i Tomazo Vergottini iz Poreča.

Za puljski politički kotar ili za izvanjske obćine sudbenih kotara Pula, Vodnjan i Rovinj proglašeni bijašu: dr. Ivan Cleva, predsjednik zemaljskoga odbora u Poreču, i Julij Franzin, posjednik u Vodnjanu.

Do sada zastupao je naš pak toga kotara g. Doblanovich, načelnik u Svetičenti. Njega bi imao zamjeniti Franzin, koji ima velik upliv u onih stranah, jer je kod njega siromašno pučanstvo zaduženo. To je valjda i sklonulo talijansko političko društvo na njegovu kandidaturu, znajući, što će reći u Istri imali kmeta u svojih šakah.

DOPISI.

Iz Voćenskog pisma nam: Nije valjda dopisati, u kojem se nebi iznio na naše poglavare, te bi čovjek mislio, da pretjerujem. Nu baš obratno. Košto posvuda, tako i ovdje imademo mi Hrvatli previše obzira prema onima, koji nas tlače i gone, koji su gori od onih, koje podnupira.

Ti ljudi toli su obzirni, da puštaju, da se tudje poštenje baca u hlato, da se navaljuje javno i tajno na najveću svetinju čovječju: na njegovu čast i poštenje, a sami su u tom pogledu toli nizki, toli siromašni, da se čovjeka skoro smiluju.

Oni se reć bi vesele u duši, kad čitaju kojekakve paklenske navele zloglasnih „individua“ i puštaju, da se sablazn širi a narod kvari, mjesto, da svom strogošću zakona postupaju, te niti na kraj pameti ne pomisliju, da Bog ne plaća svake subote i da bi se ono zlo, koje se drugima nanasa, moglo i njima nanesti, da onaj grieh, koga se bez svake podloge i očito sa zlom nakanom drugima podmiče, da taj grieh mogu oni počiniti.

Oni ni iz daleka ne slute, koli boli poštenog čovjeka, kad mu se stanovite bogumrke stvari javno predbacuju, a što bi oni rekli, što bi čutili, kad bi se njihove krpe i plene iznesle na prozor i javno pokazale. Skočili bi na noge; upotriebili svu žeslinu i strogost zakona i svu svoju vlast, da takve „neistinite“ glasine ušutkaju, a kad tamo, ne znadu ili neće, da zapriete, da se tudje poštenje baca pod noge.

Nu Bog je velik! i mi se nadamo, da će svakoga onoga stići zaslužena kazna, koji je pozvat i dužan, da kao javni organ stiti povjerenom mu stado; i dok se za sada ograničujemo samo na ovo par opaznaka i refleksija, pridružujemo si pravo udariti eventualno u čuđe kajde, pa bilo to komu žao ili ne. Čuša je prepuna, a ako prekupi, neka si predbacuje onaj, koji je to sakrivio.

* * *

Zemaljski odbor poslao nam je obrazac za preuzete jamstva za onaj novac, koji će se posuditi za gradnju željeznice Matulje—Opatija—Lovran.

Odnosni predlog bio je na obćinskoj sjednici od dne 4. t. mj. izručen posebnom odboru, koji ga ima proučiti o njemu kod buduće sjednice izvjestiti.

Medju ostalim točkama bio je na dnevnom redu i proračun za buduću godinu. Potrošak za obje porezne oblasti jest razmjerno velik, nu sav će biti pokriven redovitim dosadašnjim dohodcima, što nam najbolje dokazuje, kako liepo naša občina napreduje pod sadašnjom upravom, koja je u ovo trogodište vrlo mnogo toga učinila za občinu, a da se uza sve to nameti nisu povisili.

Dne 19. t. mj. birati će se ovdje 5 fiducijara za izbor zastupnika za istarski sabor.

Talijani već roju davno, nebi li pomoću zavedenih Niemaca pobjedili, nu mi se nadamo u naše svjesne birače i u poštene Niemce, koji su ipak uvidjeli, da su Hrvati tu od prije i da žele tu ostati i unapried, da će dakle svi složno birati hrvatske predložnike.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Rovinježi da se hvale, da je sva Kanfanarsčina njiha, zač da su našim kmetom plaćali grozje na pezu od zlata.

Jur. Da bi tako sve njih o što pod bubanj na pezu od zlata, kako su oni letos plaćali siromahu grozje.

Fr. Ma te oni svejeno peljat Kanfanarce na spažice kako i nemo blago na balotacioni.

Jur. Aj po moju grišnu, neće nego tovara.

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Pitanje talijanskoga te slovenskoga sveučilišta i pitanje o valjanosti izpita hrvatskog sveučilišta u ovoj poli monarhiji zadaje vladi dosta brige. Jedva je bilo nekako umirila Talijan, da Hrvata i Slovenaca, koji tkaže svoje sveučilište. Ovim pridružili se i Česi, koji traže sveučilište za Moravsku. Dogoditi će se po svoj prilici, da neće dobiti ni Talijani ni Hrvato-Slovensci ništa a Češom će dati vlada tehniku u Brnu, koju njim je već Baden bio obećao. Jugoslavenski djaci iz Graca poslali su u Beč deputaciju, koja je izračila spomenicu našim zastupnikom za ustrojjenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani, i molbu češkomu i poljskomu klubu, da bi u parlamentu podupri zabjeh južnih Slavena za ustrojjenje sveučilišta u Ljubljani. Naši zastupnici, i to dr. Ivčević, dr. Franječić i dr. Ploj postavili su utokav u parlamentu prešan predlog, da se ustroj u Ljubljani slovensko sveučilište. Na taj predlog vratiti ćemo se jošte.

U češkoj tehnici u Pragu sastala su se sva slavensko-akademika, društva da demonstriraju za češko sveučilište u Brnu i za slovensko u Ljubljani. Rektor tehnike obećao je djakom — kojti bijaše na okupu do 3000. — da će njihovu molbu i zaključak poslati napried i toplo preporučiti.

Kano obično stavili su se neki poljski listovi u pitanju talijanskoga sveučilišta na strani Talijana, te zagovaraju tople ustrojjenje talijanskoga sveučilišta u Trzin. Ti listovi navide na našera jezika ništa drugo nego talijanski narod i talijansku kulturu, kojje da je neobhodno potrebno sveučilište za daljni vjezin razvoj. Ni pal muke, kad bi se ti listovi bar rijeđu zauzeli za naša narodna prava i za naše teotje, medju koje spada i ustrajanje slovenskog sveučilišta u Ljubljani. Ne oni nepoznaju nas ni naših potreba ili misle, da smo tuž za to, da služimo i robujemo Talijanom, kao što služe njim na sjeveru Rusini.

U Dalmaciji izdao je odbor čiste stranke prava proglaš na svoje istomisljenike, u kojem ih pozivju, da rade složno kod predstojećih zemaljskih izbora u smislu programa stranke. Kako stvari dalias stoje, neće po svoj prilici ta stranka profurati nijednog svog zastupnika u sabor. Budu li nasuprot između stranke prava i narodne stranke postavljeni sporazumno kandidati, prepričiti će ulaz u sabor pokojem narodnom protivniku.

U hrvatski sabor u Zagrebu izabrano je u svemu 75 pristasa vladine stranke, 13 zastupnika združene opozicije i 2 zastupnika čiste stranke prava. Dva zastupnika vladine stranke imadu po dva mandata te će se oni morati odreći po jednom mandatu. Na ta mjesta bili će naknadno bez dvojbe izabrani vladini kandidati. O izborih u Hrvatskoj pune su domaće i mnoge izvanjske novine. Domaće nemogu svega priobčiti, što se je dogodilo prigodom tih izbora, ali za to imade izvanjskih listova, koji predstavljaju te izbore u pravoj slici.

Opozicionelni zastupnici na hrvatskom saboru u Zagrebu jesu sljedeći: U Zagrebu III. kotaru pred. gosp. kanonik Cvjetko Rubčić. U Vojniću dr. Božo Vinoković. U Karlovcu dr. Ivan Banjavčić. U V. Gorici dr. Aleksandar Breščenski. U Klanjcu dr. Marijan Derencin. U sv. Ivanu Zelini dr. Mile Starčević. U Samoboru Milan pl. Kiepač. U Križu dr. Josip Frank. U Sisku Grga Tuškan. U Bakru Erasmio Barčić. U Selcima dr. Bogoslav Mažuranić. U Pregradi dr. Franjo Vrbanić. U Delnicama dr. August Harambašić.

Gra Grca. Rimski listovi, pišu, da su tamo stigli odaslanci crnogorskog kneza Nikole, i to nadbiskup baski Sime Milinović i upravitelj ministarstva pravosuđa dr. Lujo Vojnović. Oni da su poslani u Rim, da tamo viečaju sa sv. Stolicom glede zavoda sv. Jeronima i glede poznatog papinskog breve-a, kojim bijaše taj zavod proglašen hrvatskim zavodom. Odaslanci doneseše papi Lavu XIII. vlastoručno knežvo pismo i povrh toga obrazložiti će stanoviste Crne Gore u poslu sv. Jeronima. Talijanski se listovi srde, što je knez Nikola poslao svoje odaslance sv. Stolici i što će s njom ugovarati o zavodu, mjesto sa talijanskom vladom, koja, da je jedina zvana, da rieši to pitanje na temelju talijanskih zakona.

Rusija. Dne 10. t. mj. primio car Nikola u Skierniewicah. deputaciju iz ruske Poljske, koja je sastojala od 30 članova, većinom odličnih Poljaka. Knez Radzivil izrekao je govor u carevo zdravlje, na što je car srdačno odgovorio. Poslije posjeta prisustvovali su članovi deputacije sjajnoj predstavi u kazalištu. Neprijatelji Rusije i Poljaka tvrde, da taj posjet neima političkog značaja.

Mjestne:

Obćinske stvari. Tri su večera da naši oci domovine viečaju kako bi usrećili puljsko gradjanstvo i gradu lice preobrazili velikim javnim radnjama. Namjeravaju da poploče nebrojene ceste, da sazidaju moderni pokrili trg sa mesarnicama i ribarnicom na trgu „Verdi“ — sadašnjemu zemljištu Opašić, da podignu još dve tvornice za potalijantjenje

djece, to jest još dve pučke škole, ženskice i mnogo drugih dobrih stvari.

Za sve to se hoće dati mnogo novca, a kad ga nema treba pozajmiti. Za pokriti sve troškove za projektirane javne gradnje, naša občina namjerava se i opet zadužiti na 1.200.000 K (slovom jedan milijun i dvjesto tisuća).

Tako će dug pučke občine narasti na preko 3 milijuna. Za podmirenje kamata na taj novi dug klijeti će se do 60 hiljada kruna godišnjih. Gospoda inženjeri občinskoga financijalnoga odbora osjeguravaju, da taj novi teret neće pučanstvo osjetiti i da neće trebovati novih nameta. Moguće da će uvesti štednju u upravi. I već su 'dobro' poteli da štede, kako nas poučava fakt, da su načelniku (i raznim činovnicima) povećali plaću. Da, gospodin dr. Rizzi, odvjetnik, posjednik, zastupnik u saboru i carevinskom vieču dobivat će od občine od sada unapried 6000 (sestisuća) kruna na godinu, jer ih je do sada dohivao samo 4800, što je bilo zbilja pre malo za tolikoga gospodina. Naravno, da tako neće pučanstvo osjetiti breme novoga duza.

Pokrajinske:

Promještjenja i imenovanja. C. kr. ministar pravosuđa premjestio je sudbene pristava g. Karla Bisjaka iz Poreča u Buzet, g. dra. Edmonda Zumin-a iz Buzeta u Kopar i g. dra. Rudolfa Perdnannera iz Podgrada u Goricu. — Imenovao je sudbenimi pristavi prislušnike gg. Adolfa Bresniga za Gradisku i dr. Oskara Turecka za Poreč.

Gospodinja Josipa Gržinić, učiteljica u Roču, položila je ovih dana u Gorici najboljim uspjehom ispit sposobnosti slovenskim, talijanskim i njemačkim nastavnim jezikom.

Felice Bennati biračom Istre. U talijanskih novinah čitamo, da je iz puknu o proglaš na birače Istre sjior Felice Bennati i da se u tom proglašu hvale, da je počela stvar talijanska u Istri dobro napredovati tekar tada, kada je saborska većina odlučno okrenula ledja koli slavenskoj manjini koli cesarskoj vladi. Tim načinom uvrstila si je saborska većina svoj položaj, koji je postao nedolaskljivim. Na tom putu morali će dalje i buduća saborska većina. Ona će suprotstaviti i proti vladi i proti manjim moć i jakost, koju erpi iz svog sretnog položaja.

Zatim pripovieda sjior Felice, da se je ustrojio središnji izborni odbor, koji će rukovoditi izbore te pozivlje sve birače, da složno glasuju za kandidate, koje će im taj odbor predložiti.

Sjior Felice preporuča dakle svojim i u budućem saboru odlučnost i bezobzirnost napram saborskoj manjini i cesarskoj vladi.

Budući zastupnici saborske manjine, zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre neće se stalno preplašiti preuranjene grozje sjior Felice-ta, kao što se nisu ni dosadašnji bojali biesnila talijanske gospode u istarskom saboru.

Dapače, preuranjena grozja g. Bennati-a mogla bi po kojeg bivšeg zastupnika manjine privesti do osvjedočenja, da valja izbjijati klin s klinom i da nisu rukavice za družbu, u kojoj fukara pasuje.

U ostalom nama je vrlo žao, da je sjior Felice, c. kr. zastupnik V. kurije, onako nezahvalan napram c. kr. vladi.

Odbor političkoga društva „Edinost.“ Na posljednjoj skupštini političkoga društva „Edinost“ bijahu izabrani u novi odbor sljedeći članovi: M. Mandić predsjednik. Odbornici: dr. G. Gregorin, dr. O. Rybač, dr. F. Cerne, A. Bogdanović, dr. J. Abram, dr. E. Slavik, M. Čotić, M. Kamušić, A. Cerne i St. Godina.

U prvoj odborovoj sjednici prošle subote konstituirao se je novoizabrani odbor ovako: I. podpredsjednik dr. Gregorin; II. podpredsjednik dr. Rybač; tajnik dr. Černe i blagajnik Bogdanović.

Zastupstvo občine Grozjanja proti hrvatskoj školi u Sterni. Obćinski zastupstvo slavnoga Grozjanja izvjavilo se u posljednjoj sjednici jednoglasno proti ustrojjenju hrvatske pučke škole u Sterni. Kod rasprave o tom predmetu, da bijahu najžešći protivnici hrvatske škole Mate Samič i Ivan Peršić iz Sterne, koji da su tople zagovarali ustrojjenje talijanske škole. Vjerojansko rado, da su oni proti hrvatskoj školi, jer inače nebi sjedili ni ti ministri u zastupstvu sl. Grozjanja, ali je drugo pitanje: kako misli, što želi i pita ostali puk Sterne. Ogromina većina toga puka moli i zahtjeva ustrojjenje hrvatske pučke škole, o kojoj nebi imali odlučivali zastupnici slavnoga Grozjanja.

Iz Zrenjina nam pišu da je tamo glavni agitator, uz domaće propale krunjele učitelj „Legine“ škole. On radi živo za talijansku stranku neplašeć se mitoga, jer znaše, da će si tim steći još većih zaslug kod talijanske gospode.

Tamo je politička oblast sporazumno sa obćinom odlučila dva dana za izbor fiducijara premda se ima birati samo 4. Izbor je dapače urećen na sam blagdan Blažene D. Marije od zdravlja koga časti sav tamošnji puk. Mi se nadamo, da se taj dan neće birati, da će se birati samo jedan dan i to ne u Zrenjinu, koji nije sjedište onog izbornog okružja, jer se nalazi Zrenj na skrajnoj periferiji toga okružja.

Zemaljski mjeranci Istre — na cestah! Iz Buzeta piše nam prijatelj: Ovih dana bio je ovdje naš čovjek iz boljunke občine, koji je pripoviedao, da je bio na Pazu sarjetnik gradjevno-odsjeka zemaljskoga odbora u Poreču Poscher i njegov pristav Marsich, te da su tamo izradili nacrt za vodovodni vodnjak.

To mjerenje i crtanje zemaljskih inženira u vrijeme izbora vrlo nam je sumnjivim. Kroz godine i godine mole naše občine za mjernike il za podpore za gradnju cesta, vodnjaka, mostova itd., nu živa duša se neoglas dok nepredstoje kakvi izbori. Naši obćinari u Danah mole primjerice već preko pol godine, da bi im lko iz Poreča došao izpraviti nacrt vodovoda, ali uzprkoj tvrdom obećanju i usupor zaključku zemaljskog odbora nitko se nemieće. A znate li zašto se nitko nemieće? Za to jer u Danah neimaju šta da traže porečka gospoda. Tamo neima ni prodanaca ni šarenjaka, koji bi se dali od porečkih talijanaša podkupiti ili na logogovoriti. Radi toga nemare za njih u Poreču i oni će još dugo čekati prije nego li im sl. zemaljski odbor iz Poreča pošalje toli teško očekivanog mjernika. On šalje sada svoje mjernike i činovnike tamo, gdje bi se dalo uloviti koju ludu ribicu na talijansku udicu!

Iz Lovranska pišu nam prvih dana tek. mj.: Pred nekoliko dana čitali smo u dionoj „Našoj Slogi“, kako „veprimacki „suci“ a na čelu im njihov načelnik barataju sa obćinskim novcem, kako postupju sa hrvatskim jezikom i sa onima, koji s njima u isti rog ne tule. No i naši „kuntžijeri“ i njihov „puro sangue“ Gelfetich (Citaj Jelešić) mogli bi njima podati ruke. Oni su tako daleko pošli u svojoj mržnji proti Hrvatima, da su ne samo zaboravili, da su i oni jednom sisali hrvatsko mlieko i da ih je majka u zibki hrvatskim jezikom nagovarala; hrvatskim ih jezikom učila, već hoće, da unieše sve ono, što hrvatskim duhom diše i biće, da izvanjskom svijetu prikažu Lovran kao čisto talijansko guzjevo, u kojem se nitada ni rieči hrvatske ne čuje. (Na čast im bilo! Tako ne čine ni divljaci u Africi, a kamo li civilizirani Europljani, koji se hvataju, da pripadaju narodu sa dvestisućgodišnjim kulturom.

Obćina lovranska izdala je izvješće o školan ili bolje rekuć o tal. školi u Lovranu, jer u tom izvjestaju nije niti spomenuta hrvatska škola niti njeni učitelji.

To je ne samo bezobraznost već i nezahvalnost, jer načina je ta za Talijane i Hrvate, koji isto plaćaju poreze i obćinate nameta, pa ako se ina izdati kakov školsko izvješće, ima se izdati o svih u obćini obćinjenih škola. Obćinatska dobra se skupna i obćinski novci valja da uživaju svi obćinari bez razlike narodnosti te imamo najjed toga i mi Hrvati podpuno pravo, da se i naše hrvatske škole uradi u izvješća, koja moramo i mi plaćati. Glasovita kozinka osare tutto prešla je, kako nam nazočaj slučaj potvrdjuje i našim kalabrezima u krv, nu mi se nadamo, da im neće svaka tako proći, jer Bog neplaća svake subote, a pravo i istina mora jednom pobjediti.

Is Mošćenica pliš nam početkom tek. mj. Mnogo koji držo je naše ponosne Mošćenice već izgubljenim za hrvatsko narodna stvar. a nas Mošćenice možebiti već i za prodance poput Rukavčana; nu tomu nije tako. Ima kod nas još dosti hrvatske svjesti, a ako nismo svagda činili svoju rodoljubnu dužnost, nije to krivnja naša, već onih, koji nad nama vedre i oblače i djelomice onih, kojih je sveta dužnost, da se za nas zauzimlju, da nas bude i podučavaju, a toga nisu vazda učinili.

Ledina ovdje nije tvrda, ali ju valja ipak obradivati, ako se hoće, da nosi plodova, a bude li se zanemarivala, ona će podivljati i mjesto plodova rasti će po njoj trnje i koprivja.

Pred nekoliko mjeseca otvorili smo ovdje našu čitaonicu i svima je poznato, kakvo je onomad oduševljenje vladalo među nama i našim gostovima. A bilo je i potrebno, da se otvori društvo, koje će biti naše sjecaliste, gdje ćemo se sakupljvati i vječati o našim potrebama i o načinu, kako da odbacimo i uzdrižimo navale naših protivnika na našu obćinu i našu narodnost.

Otvorenje čitaonice nije ostalo osamljeno; ono je nosilo plodova, što nam opet dokazuje, da gdje ima smisla i volje za rad, da inadi i napredka.

Na 27. prosloga mjeseca konstituirala se u našim ubavim Mošćenicama ženska podružnica sv. Cirila i Metoda, u koju se je već do sada upisao liep broj članica, a nadamo se, da će se u nju upisati sve poštene i rodoljubne Mošćenice, te će tako naša podružnica moći hodati bok o bok njenim posestrimam u Liburniji i drugud.

Kako vidite, gosp. uredniče, mi se mićemo. Sada se opet bližu izbori. Mi u Mošćenici neimamo toliko naše gospode, kako primjerice njima obiluje ostala Liburnija, nu mi ćemo svi svoju svetu dužnost učiniti i od sebe odbaciti onu sramotu, koju na nas bacise dušmanni prigodom izbora za petu kuriju, u dobro bi bilo, da nas u našem rodoljubnom radu podpomagnu i naši prijatelji iz obližnjih obćina, jer neprijatelj već tajno ruje, ne bi li im pošlo za rukom i ovaj put predobiti za se našu mošćeniku tvrdjavu.

Prigodom izbora u petu kuriju izjavio se je bio jedan naš rodoljub izvan Mošćenica na upit, kako stojimo u Mošćenicama: „eh, tamo dobro; rekao mi je taj i taj (pripadnik talijanske stranke) da oni neće postavljati protukandidata“, a kad tamo talijanska lista pobjedila neznanom većinom — jer se dosta nepripravismo.

Nu ovaj put nadamo se, da će si svjestni Mošćeničani osvjetlati lice, jer kako gori rekosome, narodna svjest nije utrnula, ona jedino tu i tamo spava te se je začela buditi, a nastojati ćemo, da se posvema probudi. U to ime: Bog pomozil!

Iz drugih krajeva.

Za djačko podporno društvo u Pazinu. Prigodom proslave 302-godišnjice dolazka na Rijeku poznatog dobrotvornog hrvatske mladeži g. Gjura Ružića, vele-

obrtnika na Rieci, sakupljeno bjaše za njegovim gostoljubivim stolom za djačko podporno društvo ili za strošnašće djake hrvatske gimnazije u Pazinu 60 kruna. Zivili darovatelj!

Za hrvatske sveučilište. Pitanje talijanskoga sveučilišta, izazvalo je pitanje slovenskoga sveučilišta u Ljubljani i pitanje o polazku hrvatske mladeži one pole monarhije sveučilišta Frana Josipa I. u Zagrebu.

O opravdanom zahtjevu braće Slovenaca da im se ustroji slovensko sveučilište u Ljubljani, govorimo danas na drugom mjestu.

Ovdje hoćemo da kažemo što je poduzela naša sveučilišna mladež u Beču i u Gracu u svrhu, da se otvore vrata hrvatskog sveučilišta u Zagrebu i našim mladim iz Istr, Dalmacije i slovenskih zemalja.

Po sadašnjem ustrojstvu hrvatskog sveučilišta u Zagrebu mogu mladici naši iz ove pole monarhije tamo slušati samo pravne znanosti i to samo prve dvie godine t. j. dok polože I. državni izpit. Daljnji izpiti koji na pravničkoj, toli na filozofskoj fakulteti nevrjede u našoj poli monarhije. Mladici naši koji polože tamo sve pravničke izpite ili izpit profesora, nemogu dobiti kod nas službe. Jednomu dielu hrvatskoga naroda zatvoreno je dakle hrvatsko sveučilište.

Naši državni zastupnici pitali su toliko puta cesarsku vladu, da se izpiti, položeni na hrvatskom sveučilištu, izjednače sa izpiti, položenima na sveučilištih u ovoj poli monarhije. Svi predlozi, spomenice, i molbe u tem pogledu ostaše do sada bezuspješne. Onomadne odgovarao je to pitanje i naš zastupnik iz Dalmacije g. Biankini u govoru kod razprave prvog čljanja državnog proračuna. Dok ne bude povoljno riješeno to pitanje naša mladež nemože se okoristiti hrvatskim sveučilištom u Zagrebu te se mora i nadalje po njemačkih sveučilištih mučiti tuđim jezikom.

Sada je uzela to pitanje i sama naša mladež u Beču i Gracu u svoje ruke. Ona traži od ministra bogostovlja i nastave, da se hrvatsko sveučilište izjednači sveučilištvu u Cislajtaniji. U tom pogledu učinila je potrebite korake kod odnosnih rektora i kod državnih zastupnikah nju valja da u tom pomogne sav naš narod.

Radi toga pozivljemo sve hrvatsko-slovenske obćine, sva društva, korporacije i pojednice, da se brzojavno obrate odmah na ministra bogostovlja i nastave njegovu g. dra. pl. Hartela u Beču zahtjevajući, da se našim mladim iz ove pole monarhije otvore vrata hrvatskog sveučilišta u Zagrebu.

Tako radé talijanske obćine društva, korporacije i pojednici iz južnog Tirola, Dalmacije, Istre, Trsta i Gorické. Povedimo se i mi za njima. Tucimo željezo dok je vruće, ali odmah i bezodvlačno — jer lko kuća, tomu se otvara; lko pita; tomu se daje.

Slovensko društvo sv. Mohora. Naša braća Slovenci imadu mnogo razgranjeno književno društvo sv. Mohora — poput našega društva sv. Jeronima — sa sjedištem u Cjelovcu osnovali su tadašnji lavantski knez biskup Antun Martin Slomšek i profesor Andrija Einspieler d društvo sv. Mohora u Cjelovcu, kojemu je svrha, da širi među slovenskim narodom dobre knjige religioznog, poučnog i zabavnog sadržaja. G. 1860. pretvoreno je to društvo u religiozno-erkveno društvo, kojemu je tečajem godina vrlo porastao broj članova. — Danas broji društvo sv. Mohora 76.110 članova, od kojih odpada na Goricu 8599, na Krku (Koruška) 6208, na Lavant (Maribor) 23.771, na Ljubljani 29.587, na Trst 4041, na Sekavsku 698, na Ugarsku 861, na Zagreb 470, na Senj 206, na Piran 186, na Djakovo 65, na Bosnu 226, na Udinu 185, na razna mjesta 541, na Ameriku 908, a na Afriku i Aziju 209. Svaki društveni član dobiva za godišnji

prinos od 2 kruna šest liepo opremljenih knjiga. Ova godine razdijeli će se među članove svega 456.660 društvenih knjiga.

Za slovenske sveučilište. Dne 8. t. mj. prije podne priredili su slovenski djaci bečkog sveučilišta demonstraciju u prilog osnutka sveučilišta u Ljubljani. U tu svrhu zamolili su već prije nekoliko dana rektora, da im dozvoli obćizvati skupštinu u jednoj dvorani, no ovoj želji nije rektor udovoljio s uzroka, da bi se mogie dogoditi protu-demonstracije sa strane sveučilištaraca drugih narodnosti. Istodobno predali su jugoslavenski djaci rektoru memorandum, kojim prosvjeduju protiv zahtjeva Talijana, da se ustroji sveučilište u Trstu. U memorandumu se navodi, kako Talijani prisvajaju Primorje kao svoju zemlju uzprkos tome, što se posljednjim popisom pućanstva izpostavilo, da ondje živi samo 600.000 Talijana, a preko jedana milijun Slovenaca i Hrvata. I ova činjenica opravdava zahtjev slovenskih sveučilištaraca, da se ustroji u Ljubljani slovensko sveučilište. Deputacija se inačon toga zaputi u aulu, da ondje pročita memorandum. Ali su njemački djaci čitanje spriječili, te slovenske i hrvatske djake iz aule potisnuli. Ovi podjose tada kličući „živio“ u budjevovačku pivanu, gdje je jedan djak držao govor i priobćio, da je memorandum poslan svim austrijskim sveučilištima i da su se zastupnici slovenskog središta izjavili pripravnimi, zastupati želje jugoslovenakih djaka u sabru.

Činjenica, da su njemački djaci zapriječili talijanska predavanja profesora Menestrine, samo je pospjela pitanje osnutka staroga zahtjeva austrijskih Talijana, osnutak talij sveučilišta u Trstu. S ovim zahtjevom šadice Talijana vlada kao, da ozbiljno računa, dok se na Slovence, kojih je mnogo više ni ne osvrće. Ne samo da ne misli na slovensko sveučilište, nego ni na slovenska predavanja u postojećim sveučilištima. To je dalo povoda slovenskim djacima u Beču, da i oni svoj glas dignu. Austrija dakle ima novo pitanje na dnevnom redu koje je ministar nastave svojim odgovorom na interpelaciju tal. zastupnikah samo zaostrio.

Dan prije se obdržavala zajednička konferencija zastupnika Slovenaca, Hrvata i Srba, u kojoj su obzirom na govor ministra nastave o tal. sveučilištu zaključili iznieti prešni predlog, da se osnuje slovensko sveučilište. Taj su predlog potpisali svi poljski i češki zastupnici, a glasi: Vlada se poziva, da se ozbilno pobrine za osnutak sveučilišta za južne Slavené.

Iz blažene zemlje gdje bleda i nevolja caruje. Poznata je stvar, da je na otoku Sardiniji, koji spada Italiji, ili zemlji od 2000-godišnje kulture, razbojništvo u modi kano u kakvoj poludivljoj pokrajini Azije. Sto su ovih dana učinili „nadbarnari“ na Balkanu amerikanskoj misijonarki Ellen Stone, o čemu vas sviet govor, jer za Balkan neoblična stvar, to je kod kulturnih Talijana, nadasve u Sardiniji, svakiđani-kruh. Ovih su dana razbojnici na tom talijanskom otoku u mjestu S. Concas u pol biela dana napadnuli poštanska kola, koja su nosila poštu i znatnu svotu novaca. Unutri su se nalazile dvije gospodje; a kola su pratila dva karabiniera. Za prolazka kroz jedan samotni put, obkoljen puštima sumami i hridinami, navale brojni razbojnici, oboružani puškami i bodeži, i saspu čitavu kišu pućanih taneta. Nastane krvava bitka, u kojoj je ubijena jedna od dviju gospodja putnica, Marija Andjela Mele, i jedan karabinier, pogodjen u prsa, drugi karabinier, premda ranjen i on, hrabro se držao. Razbojnici se na to razbjegoše, i ne odneseše pliena. Koćijašu pođje za rukom izmaknuti, i odnesevi sobom poštanski novac. Druga gospodja ostade zdrava. Mrtvi i ranjeni bjehu odneseni u mjesto Orani, gdje je i drugi karabinier umro, čim su prispjeli. Na mjestu navale našlo se krabulja, koma-

dića patrona i jedan kaput. Od razbojnika nije se našlo nijednog ranjenika, jer oni da pometu trag, obćavaju odnesti sobom i ranje i mrtve. Ali po obćinnoj krvi na zemlji zaključuje se, da je koji od njih teško ranjen. Razbojnici su nosili odijela kao stanovnici mjesta Orani, te su prema tamo i pobjegli. Za njimi su u potrazi mnogobrojni karabinieri.

Velikodušan dar ruske kneginje. Kneginja Urusof, supruga ruskoga poslanika kneza Urusova u Parizu, odredila je, da se godišnji dohodci njezinog ogromnog imetka podiele godimice bolnicam Kieva i drugim dobrotvornim zavodom. Ti godišnji dohodci iznašaju preko 215.000 rubalja ili oko 800.000 kruna.

Viseka starost. U englezkom mjestu Richmondu (grofovija Surrey) preminula je 31. oktobra t. g. gospodja Jelisava Hamburg, poznata dobrotorka sirotinje, u dobi od 108 godina i 144 dana. Ona se je rodila u Londonu dne 9. junija god. 1793. Još do pred koju godinu čitala je i pisala ta gospodja.

Sva rodoljuba ujedno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slugu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Paš talice izvan iste.

Oglas.

Dne 27. i 28. novembra t. g. prirediti će u Pazinu podpisano „Gospodarstvo društvo“ javni pokus istarskih vina, koji će biti prvi svoje vrsti u ovoj pokrajini.

1. Na pokus mogu donieti vino vinogradari istarski kao producenti, zatim vinarske zadruge obstojeće u ovoj pokrajini. Trgovci kao takovi su izključeni. Preporuča se pako, da prisustvuju pokusu. Izložiti mogu se stara i nova vina.

2. Svaki izložitelj ima donieti vino u 3 bocama (jednake dvojne butličke od 7/8 lit.) od svake pojedine vrsti, bar 3 dana prije pokusa. Staklenice se ne vraćaju.

3. Na nepoznate izložitelje neće se imati obzira. Predsjedništvo društva može odkloniti izložitelje, a da nije dužno opravdati se.

4. Od nečlanova „Gospodarskog društva“ pazinskog može zahtjevati malenu odštetu za pokriće troškova.

Dnevni red pokusa:

Dne 28. na 1 1/2 sata po podne otvorenje po predsjedniku. Zatim sliediti će gospodarstveni sastanak i pokus vina.

Dne 28. na 9 sati prije podne poučno predavanje o vinogradarstvu, zatim pokus vina. Za podne na 3 sata podieliti će se diplomu ili nagradu u novcu izložiteljnih najboljih vina. Zaključak pokusa po predsjedniku.

Izkaz svijuh izložitelja, u kojem će biti označena količina i cijena vina, biti će svakomu na uvid poslje zaključka.

Gospodarsko društvo:

P A Z I N, dne 14. novembra 1901.

Predsjednik:

Dr. Kurelić.

Medju ostalim točkama bio je na dnevnom redu i proračun za buduću godinu. Potrošak za obje porezne občine jest razmjerno velik, nu sav će biti pokriven redovitim dosadašnjim dohodcima, što nam najbolje dokazuje, kako liepo naša občina napreduje pod sadašnjom upravom, koja je u ovo trogodišje vrlo mnogo toga učinila za občinu, a da se uza sve to nameti nisu povisili.

Dne 19. t. mj. birati će se ovdje 5 fiducijara za izbor zastupnika za istarski sabor.

Talijani već ruju davno, nebi li pomoću zavedenih Niemaca pobjedili, nu mi se nadamo u naše svjestne birače i u poštene Niemce, koji su ipak uvidjeli, da su Hrvati tu od prije i da žele tu ostati i unapried, da će dakle svi složno birati hrvatske predložnike.

**Sjećajte se
„Dražbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru**

Franina i Jurina.

Fr. Rovinježi da se hvale, da je sva Kanfanarsčina njihba, zač da su našim kmetom plaćali grozje na pezu od zlata.

Jur. Da bi tako sve njihba slo pod bubanj na pezu od zlata, kako su oni letos plaćali siromahu grozje.

Fr. Ma te oni svejeno peljat Kanfanarce na spažice kako i nemo blago na balotacioni.

Jur. Aj po moju grišnu, neće nego tovaru.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Pitanje talijanskoga te slovenskoga sveučilišta i pitanje o valjanosti izpita hrvatskog sveučilišta u ovoj poli monarhije zadaje vladi dosta brige. Jedva je bilo nekako umirila Talijani, eto Hrvata i Slovenaca, koji traže svoje sveučilište. Ovim pridružili se i Česi, koji traže sveučilište za Moravsku. Dogoditi će se po svoj prilici, da neće dobiti ni Talijani ni Hrvato-Slovenici ništa a Čehom će dati vlada tehniku u Brnu, koju njim je već Baden bio obećao. Jugoslavenski djaci iz Graca poslali su u Beč deputaciju, koja je izručila spomenicu našim zastupnikom za ustrojenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani, i molbu českomu i poljskomu klubu, da bi u parlamentu poduprli zahtjev južnih Slavena za ustrojenje sveučilišta u Ljubljani. Naši zastupnici, i to dr. Ivčević, dr. Ferjancić i dr. Ploj postavili su utokar u parlamentu prešan predlog, da se ustroj u Ljubljani slovensko sveučilište. Na taj predlog vratili ćemo se jošte.

U češkoj tehnici u Pragu sastala su se sva slavensko-akademicka društva, da demonstriraju za češko sveučilište u Brnu i za slovensko u Ljubljani. Rektor tehnike obećao je djakom — kojih bijaše na okupu do 3000 — da će njihovu molbu i zaključak poslati unapried i toplo preporučiti.

Kano obično stavili su se nekoji poljski listovi u pitanju talijanskoga sveučilišta na stranu Talijana, te zagovaraju loše ustrojenje talijanskog sveučilišta u Trstu. Ti listovi svide na našu stranu ništa drugo nego talijanski narod i talijansku kulturu, kojoj da je neobhodno potrebno sveučilište za dalju vjezin razvoj. Ni pol muke, kad bi se u listovi bar riječi zauzeli za naša narodna prava i za naše tečnje, medju tim spada i ustrojenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani. Ne, oni nepoznaju nas ni naših potreba ni misli, da smo tuj za to, da služimo i robojemo Talijanom, kao što služe njim na sjeveru Rusini.

U Dalmaciji izdao je odbor čiste stranke prava proglaš na svoje istomišljenike, u kojem ih pozivlju, da rade složno kod predstojećih zemaljskih izbora u smislu programa stranke. Kako stvari daklas stoje, neće po svoj prilici ta stranka proturati nijednog svog zastupnika u sabor. Budu li nasuprot izmedju stranke prava i narodne stranke postavljeni sporazumno kandidati, prepriječiti će ulaz u sabor pokojem narodnom protivniku.

U hrvatski sabor u Zagrebu izabrano je u svemu 75 pristasa vladine stranke, 13 zastupnika združene opozicije i 2 zastupnika čiste stranke prava. Dva zastupnika vladine stranke imaju po dva mandata te će se oni morati odreći po jednom mandatu. Na ta mjesta biti će naknadno bez dvojbe izabrani vladini kandidati. O izborih u Hrvatskoj pune su domaće i mnoge izvanjske novine. Domaće nemogu svega priobčiti, što se je dogodilo prigodom tih izbora, ali za to imade izvanjskih listova, koji predstavljaju te izbore u pravoj slici.

Opozicionelni zastupnici na hrvatskom saboru u Zagrebu jesu sljedeći: U Zagrebu III. kotaru pred. gosp. kanonik Cvjetko Rubčić. U Vojniću dr. Božo Vinčević. U Karlovcu dr. Ivan Banjavčić. U V. Gorici dr. Aleksandar Breščanski. U Klanjcu dr. Marijan Derenčin. U sv. Ivanu Zelini dr. Mile Starčević. U Samoboru Milan pl. Kiepač. U Križu dr. Josip Frank. U Sisku Grga Tuškan. U Bakru Erzmo Barčić. U Selcima dr. Bogoslav Mažuranić. U Pregradi dr. Franjo Vrbanić. U Delnicama dr. August Harambašić.

Gra Gra. Rimski listovi, pišu, da su tamo stigli odaslanici crnogorskog kneza Nikole, i to nadbiskup barski Šime Milinović i upravitelj ministarstva pravosuđa dr. Lujo Vojnović. Oni da su poslani u Rim, da tamo vietaju sa sv. Stolicom glede zavoda sv. Jeronima i glede poznatog papinskog breve-a, kojim bijaše taj zavod proglašen hrvatskim zavodom. Odaslanici donesaše papi Lavu XIII. vlastoručno kuzero pismo i povrh toga obrazložiti će stanovište Crne Gore u poslu sv. Jeronima. Talijanski se listovi srde, što je knez Nikola poslao svoje odaslanike sv. Stolici i što će s njom ugovarati o zavodu, mjesto sa talijanskom vladom, koja, da je jedina zvana, da rieši to pitanje na temelju talijanskih zakona.

Rusija. Dne 10. t. mj. prinjo car Nikola u Skiernievicah. deputaciju iz ruske Poljske, koja je sastojala od 30 članova, većinom odličnih Poljaka. Knez Radavič izrekao je govor u carevo zdravlje, na što je car srdačno odgovorio. Poslije posjeta prisustvovali su članovi deputacije sjajnoj predstavi u kazalištu. Neprijatelji Rusije i Poljaka tvrde, da taj posjet neima političkog značaja.

Mjestne:

Obćinske stvari. Tri su večera da naši otcu domovine viečaju kako bi usrećili puljsko gradjanstvo i gradu lice preobrazili velikimi javnim radnjami. Namjeravaju da poploče nebrojene ceste; da sazidaju modernu pokrili trg sa mesarnicama i ribarnicom na trgu „Verdi“ — sadašnjemu zemljištu Opašić, da podignu još dvie tvornice za potalijancenje

djece, to jest još dvie pučke škole, ženski licej i mnogo drugih dobrih stvari.

Za sve to se hoće vrlo mnogo novca, a kad ga nema treba pronaći. Za pokrili sve troškove za projektirane javne posaje, naša občina namjerava se i opet zadužiti na 1.200.000 K (slovom jedan milijun i dvjesto tisuća).

Tako će dug puljske občine narasti na preko 3 milijuna. Za podmirenje kamata na taj novi dug kljati će se do 60 hiljada kruna godišnjik. Gospoda savjetelji občinskoga financijalnoga odbora osjepravaju, da taj novi teret neće pučanstvo osjetiti i da neće trebovati novih nameta. Moguće da će uvesti stednju u upravi. I već su „dobro“ poteli da stede, kako nas poučava fakt, da su matelniku (i raznim činovnicima) povećali plaću. Da, gospodin dr. Rizzi, odvjetnik, pojednik, zastupnik u saboru i carevinskom vieču dobivat će od občine od sada unapried 6000 (sestisuća) kruna na godinu, jer ih je do sada dobivao samo 4800, što je bilo zbilja premano za tolikoga gospodina. Naravno, da tako neće pučanstvo osjetiti breme novoga duga.

Pokrajinske:

Premještenja i imenovanja. C. kr. ministar pravosuđa premjestio je sudbene pristave g. Karla Bisijski iz Poreča u Buzet, g. dra. Edmonda Zumin-a iz Buzeta u Kopar i g. dra. Rudolfa Perndannera iz Podgrada u Goricu. — Imenovao je sudbenim pristavi prilušnike gg. Adolfa Bresniga za Gradisku i dr. Oskara Turecka za Poreč.

Gospodica Josipa Gržintić, učiteljica u Roču, položila je ovih dana u Gorici najboljim uspjehom ispit sposobnosti slovenskim, talijanskim i njemačkim nastavnim jezikom.

Felice Bennati biračem Istre. U talijanskim novinah čitamo, da je iz puknu u proglas na birače Istre šijor Felice Bennati i da se u tom proglasu hvale, da je počela stvar talijanska u Istri dobro napredovati tekar tada, kada je sabsorska većina odlučno okrenula leđa koli slavenskoj manjini koli cesarskoj vladi. Tim načinom učvrstila si je sabsorska većina svoj položaj, koji je postao nedoljajivim. Na tom putu morali će dalje i buduća sabsorska većina. Ona će suprotstaviti i proti vladi i proti manjini moć i jakost, koju crpi iz svog sretnog položaja.

Zatim pripovieda šijor Felice, da se je ustrojio središnji izborni odbor, koji će rukovoditi izbore te pozivlje sve birače, da složno glasaју za kandidate, koje će im taj odbor predložiti.

Šijor Felice preporuča dakle svojim i u budućem saboru odlučnost i bezobzirnost napram sabsorskoj manjini i cesarskoj vladi.

Budući zastupnici sabsorske manjine, zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre neće se stalno preplasiči preuranjene groznje šijor Felice-ta, kao što se nisu ni dosadašnji bojali biesnila talijanske gospode u istarskom saboru.

Dapače, preuranjena groznja g. Bennati-a mogla bi po kojeg bivšeg zastupnika manjine privesti do osvjedočenja, da valja izbjegati klin s klinom i da nisu rukavice za družbu, u kojoj fukara pasuje.

U ostalom nama je vrlo žao, da je šijor Felice, c. kr. zastupnik V. kurije, onako nezahvalan napram c. kr. vladi.

Odbor političkoga društva „Edinost“. Na posljednjoj skupštini političkoga društva „Edinost“ bijahu izabrani u novi odbor sljedeći članovi: M. Mandić predsjednik. Odbornici: dr. G. Gregorin, dr. O. Rybář, dr. F. Černe, A. Bogdanović, dr. J. Abram, dr. E. Slavik, M. Cotic, M. Kamašević, A. Černe i St. Godina.

U prvom odborovoj sjednici prošle subote konstituirao se je novolizabrani odbor ovako: I. podpredsjednik dr. Gregorin, II. podpredsjednik dr. Rybář, tajnik dr. Černe i blagajnik Bogdanović.

Zastupstvo občine Groznjana proti hrvatskoj školi u Stermi. Obćinsko zastupstvo slavnoga Groznjana izjavilo se u posljednjoj sjednici jednoglasno proti ustrojenju hrvatske pučke škole u Stermi. Kod rasprave o tom predmetu, da bijahu najvažni predstavnici hrvatske škole Mate Semlič i Ivan Persico iz Stermi, koji da su teško zagovarali ustrojenje talijanske škole. Vjerasnimo rado, da su oni proti hrvatskoj školi, jer imade nebi sjedili ni ti ministri u zastupstvu sl. Groznjana, ali je drugo pitanje: kako miali, što želi i pita ostali puk Stermi. Ogromna većina toga puka moli i zahtjeva ustrojenje hrvatske pučke škole, o kojoj nebi imali odlučivati zastupnici slavnoga Groznjana.

Iz Zrenjina nam pišu da je tamo glavni agitator, uz domaće propale krunjele učitelj „Legine“ škole. On radi živo za talijansku stranku neplaćajući se nikoga, jer znađe, da će si tim steći još većih zasluga kod talijanske gospode.

Tamo je politička oblast sporazumno sa obćinom odlučila dva dana za izbor fiducijara premda se ima birati samo 4. Izbor je dapače urećen na sam blagdan Blažene D. Marije od zdravija koga časti sav tamošnji puk. Mi se nadamo, da se taj dan neće birati, da će se birati samo jedan dan i to ne u Zrenjinu, koji nije sjedište onog izbornog okružja, jer se nalazi Zrenj na skrajnoj periferiji toga okružja.

Zemaljski mjerilci Istre — na cestah! Iz Buzeta piše nam prijatelj: Ovih dana bio je ovdje naš čovjek iz boljunke občine, koji je pripoviedao, da je bio na Pazu savjetnik gradjevnog odsjeka zemaljskoga odbora u Poreču Poscher i njegov pristav Marsich, te da su tamo izradili nacrt za vodovodni vodnjak.

To mjerjenje i crtanje zemaljskih inženira u vrijeme izbora vrlo nam je sumnjivim. Kroz godiue i godine mole naše občine za mjerneike il za podpore za gradnju cesta, vodnjaka, mostova itd., nu živa duša se neoglasa dok nepredstoje kakvi izbori. Naši obćinari u Danah mole primjericu već preko pol godine, da bi im lko iz Poreča došao izpraviti nacrt vodovoda, ali uzprkoj tvrdom obećanju i usupor zaključku zemaljskog odbora nitko se nemite. A znate li zašto se nitko nemite? Za to jer u Danah neimaju šta da traže porečka gospoda. Tamo neima ni prodavnaca ni šarenjaka, koji bi se dali od porečkih talijanaša podkupiti ili na zlo nagovoriti. Radi toga nemare za njih u Poreču i oni će još dugo čekati prije nego li im sl. zemaljski odbor iz Poreča pošalje toli teško očekivanog mjerneika. On šalje sada svoje mjerneike i činovnike tamo, gdje bi se dalo uloviti koju ludu ribicu na talijansku udicu!

Iz Lovransa pišu nam prvih dana tek. mj.: Pred nekoliko dana čitali smo u dičnoj „Našoj Slozi“, kako „veprimacki „suci“ a na čelu im njihov načelnik barataju sa obćinskim novčem, kako postupaju sa hrvatskim jezikom i sa onima, koji s njima u isti rog ne tule. No i naših „kuziljeri“ i njihov „puro sange“ Semlič i Ferjancić mogli bi njima podati ruke. Oni su tako daleko posli u svojoj mržnji proti Hrvatom, da su ne samo zaboravili, da su i oni jednom sisali hrvatsko mlieko i da ih je majka u zibki hrvatskim jezikom negovarala; hrvatskim ih jezikom učila, već hoće, da unište sve ono, što hrvatskim duhom diše i hoće, da izvanjskom svijetu prikazu Lovran kao dieto talijansko guzjezo, u kojem se nikada ni rieči hrvatske ne čuje. „Na čast im bilo! Tako ne čine ni divljaci u Africi, a kamo li civilizirani Europljani, koji se hvastaju, da pripadaju narodu sa dvestisućgodišnjom kulturom.

Obćina lovranska izdala je izvješće o školah ili bolje reknut o tal. školi u Lovranu, jer u tom izvješčaju nije niti spomenuta hrvatska škola niti njeni učitelji.

To je ne samo bezobraznost već nezahvalnost, jer obična je ta za Talijane i Hrvate, koji isto plaćaju poreze i obične namete, pa ako se ima izdati kakov školsko izvješće, ima se izdati o svim u obitelji obstojećih školah. Obćinska debla su skupna i obćinski novci valja da uživaju svi obćinari bez razlike narodnosti: te imamo usljed toga i mi Hrvati podpuno pravo, da se i naše hrvatske škole uvrsti u izvješća, koja moramo i mi plaćati. Glasovita lozinka "osare tutto" prešla je, kako nam nazočni slučaj potvrđuje i našim kalabrezima u krv, nu mi se nadamo, da im neće svaka tako proći, jer Bog neplaća svake subote, a pravo i istina mora jednom pobijediti.

Iz Mošćenica pišu nam pečetikom tek. m. Mnogo koji drže je naše ponosne Mošćenice već izgubljenim za hrvatsku narodnu stvar a nas Mošćeničane možebiti već i za prodance poput Rukavčana; nu to mu nije tako. Ima kod nas još dosta hrvatske svjesti, a ako nismo svagda činili svoju rodoljubnu dužnost, nije to krivnja naša, već onih, koji nad nama vedre i oblače i djelomice onih, kojih je sveta dužnost, da se za nas zauzimaju, da nas bude i podučavaju, a toga nisu vazda učinili.

Ledina ovdje nije tvrda, ali ju valja ipak obrađivati, ako se hoće, da nosi plodova, a bude li se zanemarivala, ona će podivljati i mjesto plodova rasti će po njoj trnje i kopriva.

Pred nekoliko mjeseca otvorili smo ovdje našu čitaonicu i svima je poznato, kakvo je onomad oduševljenje vladalo među nama i našim gostovima. A bilo je i potrebno, da se otvori društvo, koje će biti naše stjecalište, gdje ćemo se skupljivati i vječati o našim potrebama i o načinu, kako da odbacimo i uzdržimo navale naših protivnika na našu obćinu i našu narodnost.

Otvorenje čitaonice nije ostalo osamljeno; ono je nosilo plodova, što nam opet dokazuje, da gdje ima smisla i volje za rad, da imade i napredka.

Na 27. prošloga mjeseca konstituirala se u našim ubavim Mošćenicama ženska podružnica sv. Cirila i Metoda, u koju se je već do sada upisao liep broj članica, a nadamo se, da će se u nju upisati sve poštene i rodoljubne Mošćeničanke, te će tako naša podružnica moći hodati bok o bok njenim posestrimam u Liburniji i drugud.

Kako vidite, gosp. uredniče, mi se mičemo. Sada se opet bližaju izbori. Mi u Mošćenicah neimamo toliko naše gospode, kako primjerice njima obiluje ostala Liburnija, nu mi ćemo svi svoju svetu dužnost učiniti i od sebe odbaciti onu sramotu, koju na nas bacise dušmanji prigodom izbora za petu kuriju, a dobro bi bilo, da nas u našem rodoljubnom radu podpomognu i naši prijatelji iz obližnjih obćina, jer neprijatelj već tajno ruje, ne bi li im pošlo za rukom i ovaj put predobiti za se našu mošćenicku tvrdjavu.

Prigodom izbora u petu kuriju izjavio se je bio jedan naš rodoljub izvan Mošćenica na upit, kako stojimo u Mošćenicama: "eh, tamo dobro; rekao mi je taj i taj (pripadnik talijanske stranke) da oni neće postavljati protukandidata", a kad tamo talijanska lista pobjedila nezadnom većinom — jer se dosta nepravidno.

Nu ovaj put nadamo se, da će si svjestni Mošćeničani osvjestiti lice, jer kako gori rekosmo, narodna svjest nije utrnula, ona jedino tu i tamo spava te se je začela buditi, a nastojati ćemo, da se posvema probudi. U to ime: Bog pomoz!

Iz drugih krajeva.

Za djačko podporno društvo u Pazinu. Prigodom proslave 302-godišnjice dolazka na Rieku poznatog dobrotvora hrvatske mladeži g. Gjüre Ružića, vele-

obrinca na Rieci, sakupljeno bijaše za njegovim gostoljubivim stolom za djačko podporno društvo ili za siromašne djake hrvatske gimnazije u Pazinu 60 kruna. Zivili darovali!

Za hrvatske sveučilište. Pitanje talijanskoga sveučilišta, izazvalo je pitanje slovenskoga sveučilišta u Ljubljani i pitanje o položaju hrvatske mladeži one pole monarhije sveučilišta Frana Josipa I. u Zagrebu.

O opravdanom zahtjevu braće Slovenaca: da im se ustrojio slovenski sveučilište u Ljubljani, govorimo danas na drugom mjestu.

Ovdje ćemo da kažemo što je poduzela naša sveučilišna mladež u Beču i u Gracu u svrhu, da se otvore vrata hrvatskoga sveučilišta u Zagrebu i našim mladiciem iz Istre, Dalmacije i slovenskih zemalja.

Po sadašnjem ustrojstvu hrvatskoga sveučilišta u Zagrebu mogu mladici naši iz ove pole monarhije tamo slušati samo pravne znanosti i to samo prve dvie godine t. j. dok polože I. državni izpit. Daljnji izpiti kloči na pravničkoj, toli na filozofskoj fakulteti nevrjede u našoj poli monarhije. Mladici naši koji polože tamo sve pravničke izpite ili izpit profesora, nemogu dobiti kod nas službe. Jednomu dielu hrvatskoga naroda zatvoreno je dakle hrvatsko sveučilište.

Naši državni zastupnici pitali su toliko puta cesarsku vladu, da se izpiti, položeni na hrvatskom sveučilištu, izjednate sa izpiti, položenimi na sveučilištih u ovoj poli monarhije. Svi predložili, spomenice, i molbe u tom pogledu ostaše do sada bezuspješne. Onomadne zagovarao je to pitanje i naš zastupnik iz Dalmacije g. Biankini u govoru kod razprave prvog čitanja državnog proračuna. Dok nebude povoljno riješeno, to pitanje naša mladež nemože se okoristiti hrvatskim sveučilištom u Zagrebu te se mora i nadalje po njemačkih sveučilištih mučiti tuđim jezikom.

Sada je uzela to pitanje i sama naša mladež u Beču i Gracu u svoje ruke. Ona traži od ministra bogostovlja i nastave; da se hrvatsko sveučilište izjednati sveučilištvu u Cislajtaniji. U tom pogledu učinila je potrebite korake kod odnosnih rektora i kod državnih zastupnikah nju valja da u tom pomogne sav naš narod.

Radi toga pozivljemo sve hrvatsko-slovenske obćine, sva društva, korporacije i pojedince, da se brzojavno obrate odmah na ministra bogostovlja i nastave *odmah na ministra bogostovlja i nastave odmah preuz. g. dra. pl. Hartela u Beču zahtjevajući, da se našim mladiciem iz ove pole monarhije otvore vrata hrvatskog sveučilišta u Zagrebu.*

Tako rade talijanska obćine društva, korporacije i pojedinci iz južnog Tirola, Dalmacije, Istre, Trsta i Gorice. Poveđimo se i mi za njima. Tucimo željezo dok je vruće, ali odmah i bezodvlačno — jer tko kuca, tomu se otvara, tko pita; tomu se daje.

Slovensko društvo sv. Mohora. Naša braća Slovenci imadu mnogo razgranjeno književno društvo sv. Mohora — poput našega društva sv. Jeronima — sa sjedištem u Cjelovcu osnovali su tadašnji lavantski knez biskup Antun Martin Slomšek i profesor Andrija Einspieler društvo sv. Mohora u Cjelovcu, kojemu je svrha, da širi među slovenskim narodom dobre knjige religioznog, poučnog i zabavnog sadržaja. G. 1860. pretvoreno je to društvo u religiozno-krkveno društvo, kojemu je tečajem godina vrlo porastao broj članova.

— Danas broji društvo sv. Mohora 76.110 članova, od kojih otpada na Goricu 8599, na Krku (Koruška) 6208, na Lavanti (Maribor) 23.771, na Ljubljani 29.587, na Trst 4041, na Sekavsku 598, na Ugarsku 361, na Zagreb 479, na Senj 206, na Piran 186, na Djakovo 65, na Bosnu 226, na Udinu 185, na razna mjesta 541, na Ameriku 908, a na Afriku i Aziju, 209. Svaki društveni član dobiva za godišnji

prinos od 2 kruna šest liepo opremljenih knjiga. Ove godine razdijeli će se među članove svega 456.600 uštenih knjiga.

Za slovenske sveučilište. Dne 8. t. mj. prije podne priredili su slovenski djaci bečkog sveučilišta demonstraciju u prilog osnutka sveučilišta u Ljubljani. U tu svrhu zainolili su već prije nekoliko dana rektora, da im dozvoli obdržavati skupštinu u jednoj dvorani, no ovoj želji nije rektor udovoljio s uzroka, da bi se moglo dogoditi protu-demonstracije sa strane sveučilištaraca drugih narodnosti. Istodobno predali su jugoslavenski djaci rektoru memorandum, kojim prosvjeduju protiv zahtjeva Talijana, da se ustrojio sveučilište u Trstu. U memorandumu se navodi, kako Talijani prisvajaju Primorje kao svoju zemlju uzprkos tome, što se posljednjim popisom pučanstva izpostavilo, da ondje živi samo 600.000 Talijana, a preko jedan milijun Slovenaca i Hrvata. I ova činjenica opravdava zahtjev slovenskih sveučilištaraca, da se ustrojio u Ljubljani slovensko sveučilište. Deputacija se nakon toga zaputi u aulu, da ondje pročita memorandum. Ali su njemački djaci čitanje spriječili, te slovenske i hrvatske djake iz aule potisnuli. Ovi podjose tada kličući "živio" u budjevovačku pivanu, gdje je jedan djak držao govor i priobodio, da je memorandum poslan svim austrijskim sveučilištima i da su se zastupnici slovenskog središta izjavili pripravnimi, zastupati želje jugoslavenskih djaka u saboru.

Činjenica, da su njemački djaci zapriječili talijanska predavanja profesora Menestrine, samo je pospješila pitanje osnutka staroga zahtjeva austrijskih Talijana, osnutak talij. sveučilišta u Trstu. S ovim zahtjevom sačice Talijana vlada kao da ozbiljno računa, dok se na Slovene, kojih je mnogo više ni ne osvrće. Ne samo da ne misli na slovensko sveučilište, nego ni na slovenska predavanja u postojećim sveučilištima. To je dalo povoda slovenskim djacima u Beču, da i oni svoj glas dignu. Austrija dakle ima novo pitanje na dnevnom redu koje je ministar nastave svojim odgovorom na interpelaciju tal. zastupnikar samo zaostrio.

Dan prije se obdržavala zajednička konferencija zastupnika Slovenaca, Hrvata i Srba, u kojoj su obzirom na govor ministra nastave o tal. sveučilištu zaključili iznieti prešni predlog: da se osnuje slovensko sveučilište. Taj su predlog potpisali svi poljski i česki zastupnici, a glasi: Vlada se poziva, da se ozbiljno pobrine za osnutak sveučilišta za južne Slavené.

Iz bližene zemlje gdje bleđa i nevolja caruje. Poznata je stvar, da je na otoku Sardiniji, koji spada Italiji, ili zemlji od 2000-godišnje kulture, razbojničtvo u modi kao u kakvoj poludivljoj pokrajini Azije. Što su ovih dana učinili "nadbabari" na Balkanu amerikanskoj misijonarki Ellen Stone, o čemu vas svet govor, jer za Balkan neobična stvar, to je kod kulturnih Talijana, nadavse u Sardiniji, svakiđanji krah. Ovih su dana razbojnice na tom talijanskom otoku u mjestu S. Concas u pol biela dana napadnuli poštanska kola, koja su nosila poštu i znatnu svotu novaca. Unutri su se nalazile dvije gospodje; a kola su pratila dva karabiniera. Za prolazak kroz jedan samotni put, obkoljen pustimi šumami i hridinami, navale brojni razbojnici, oboružani puškama i bodeži, i saspu čitavu kišu pušcanih taneta. Nastane krvava bitka, u kojoj je ubijena jedna od dviju gospodja putnica: Marija Andjela Mele, i jedan karabinier, pogodjen u prsa, drugi karabinier, premda ranjen i on, lirabro se držao. Razbojnici se na to razbjegoše i ne odnesoše plijena. Kočijašu podje za rukom izmaknuti, odnesavši sobom poštanski novac. Druga gospodja ostade zdrava. Mrlvi i ranjeni bjehu odneseni u mjesto Orani, gdje je i drugi karabinier umro, čim su prispjeli. Na mjestu navale našlo se krabulja, koma-

dica patrona i jedan kapul. Od razbojnika nije se naslo nijednog ranjenika, jer oni da pometu trag, običavaju odnesti sobom i ranje i mrtve. Ali po obilnoj krvi na zemlji zaključuje se, da je koji od njih teško ranjen. Razbojnici su nosili odijela kao stanovnici mjesta Orani, te su premda tamo i pobjegli. Za njimi su u potrazi mnogobrojni karabinieri.

Velikodušan dar ruske kneginje. Kneginja Urusof, supruga ruskoga poslanika kneza Urusova u Parizu, odredila je, da se godišnji dohodci njezinog ogromnog imetka podiele godimice bolnicam Kieva i drugim dobrotvornim zavodom. Ti godišnji dohodci iznašaju preko 215.000 rubalja ili oko 800.000 kruna.

Viseka starost. U englezkom mjestu Richmond (grofovija Surrey) preminula je 31. oktobra t. g. gospodja Jelisava Hamburg, poznata dobrotvorka sirotinje, u dobi od 108 godina i 144 dana. Ona se je rodila u Londonu dne 9. junija god. 1793. Još do pred koju godinu čitala je i pisala ta gospodja.

~~~~~

Sve rodoljube njuđne molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Paš tolike izvan istu.

~~~~~

Oglas.

Dne 27. i 28. novembra t. g. prirediti će u Pazinu podpisano „Gospodarstvo društvo“ javni pokus istarskih vina, koji će biti prvi svoje vrsti u ovoj pokrajini.

1. Na pokus mogu donieti vino vinogradari istarski kao producenti, zatim vinarske zadrage obstojeće u ovoj pokrajini. Trgovci kao takovi su izključeni. Preporuča se pako, da prisustvuju pokusu. Izložiti mogu se stara i nova vina.

2. Svaki izložitelj ima donieti vino u 3 bocama (jednake dvojne butiljke od ½ lit.) od svake pojedine vrsti, bar 3 dana prije pokusa. Staklenice se ne vraćaju.

3. Na nepoznate izložitelje neće se imati obzira. Predsjedništvo društva može odkloniti izložitelje, a da nije dužno opravdati se.

4. Od nečlanova „Gospodarskog društva“ pazinskog može zahtjevati malenu odštetu za pokriće troškova.

Dnevni red pokusa:

Dne 28. na 1½ sata po podne otvorenje po predsjednika. Zatim slediti će gospodarstveni sastanak i pokus vina.

Dne 28. na 9 sati prije podne poučno predavanje o vinogradarstvu, zatim pokus vina. Za podne na 3 sata podieliti će se diplomu ili nagradu u novcu izložiteljih najboljih vina. Zaključak pokusa po predsjedniku.

Izkaz svijuh izložitelja, u kojem će biti označena količina i cijena vina, biti će svakomu na uvid posle zaključka.

Gospodarsko društvo.

P A Z I N, dne 14. novembra 1901.

Predsjednik:
Dr. Kurelić.

